

28.10.2024

POL-2024-134601

Sisäministeriölle

VN/1960/2024

Poliisihallituksen lausunto hallituksen esityksestä ulkomaalaislain muuttamisesta (perheenyhdistäminen)

1 Johdanto

Sisäministeriön maahanmuutto-osasto pyytää Poliisihallituksen lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ulkomaalaislain muuttamisesta. Esitysluonnos koskee perheenyhdistämisen edellytysten muuttamista. Lausunto on pyydetty antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön.

2 Esityksen pääkohdat

Esityksessä ehdotetaan 21 vuoden vähimmäisikää koskevan edellytyksen käyttöönottamista puolison perheenyhdistämisessä. Vähimmäisikävaatimusta ei sovellettaisi Suomen kansalaisiin. Lisäksi ehdotetaan, että alaikäisen perheen kokoajan perheenjäsenen oleskeluluvan pääsääntöiseksi edellytykseksi asetettaisiin toimeentulo edellytys. Edellytystä ei kuitenkaan sovellettaisi ilman huoltajaa maassa oleskeleviin alaikäisiin pakolaisiin. Lisäksi ulkomaalaislakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että kansainvälistä suojelua saaneiden perheen kokoajien perheenyhdistämisessä otettaisiin käyttöön vaatimus perheen kokoajan kahden vuoden asumisajasta tietyin poikkeuksin.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös alaikäisyyden määrittämisen ajankohtaa perhesideperustaisissa oleskeluluvissa sekä kumottavaksi säännös koskien kansainvälistä suojelua saaneen henkilön perheenjäsenen oleskeluluvan epäämistä kansanterveydellisen syyn nojalla. Esitettyjen muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1.5.2025.

3 Poliisihallituksen lausunto lausuntopyynnössä esitettyihin kysymyksiin

Vähimmäisikävaatimus

Poliisihallitus katsoo, että vähimmäisikävaatimus voi ennalta estää väärin perustein myönnettyjä oleskelulupia perhesiteen perusteella sekä vähimmäisikävaatimuksella voidaan myös suojella nuoria pakko- tai sovitusta avioliitoista. Nuoret aikuiset tai jopa alaikäiset avioliiton solmineet ovat varsin alttiita toisten ihmisten painostamiselle tai ovat ymmärtämättömyyttään solmineet avioliiton sen vuoksi, että oleskelupa mahdollistuisi. Näiden seikkojen vuoksi 21 vuoden vähimmäisikä perheenyhdistämiselle on perusteltua ja sillä voidaan ennalta estää ulkomaalaislain säännösten kiertämistä.

Toimeentulo edellytyksen asettaminen alaikäiselle perheenkokoajalle

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että alaikäiselle perheenkokoajalle asetetaan toimeentulo vaatimus perheenyhdistämisen edellytykseksi silloin, kun hänelle on myönnetty toissijaista suojelua tai tilapäistä suojelua. Toimeentulo edellytys ei koskisi pakolaisaseman saaneita henkilöitä. Poliisihallitus katsoo, että toimeentulo vaatimuksen asettaminen on kritiikille alttis, koska alaikäisen on varsin haasteellista saavuttaa riittävä toimeentulo. Lisäksi hallituksen esityksessä pakolaisaseman saaneelta lapselta sitä ei vaadita, mutta muulla kansainvälisen suojelun lupakategorian perusteella luvan saaneelta se vaaditaan. Toimeentulo edellytys saattaa asettaa alaikäiset eriarvoiseen asemaan perustuen heidän saamaan eriasteiseen suojelun perusteella myönnettyyn oleskelulupaan.

Poliisihallitus pitää hyvänä, että toimeentulo edellytyksestä voidaan poiketa. Lain sanamuoto ”poikkeuksellisen painava syy” tai lapsen etu on onnistunut ja kynnys poikkeamiselle on nostettu riittävän korkeaksi.

Asumisaikavaatimuksen asettaminen

Poliisihallitus kannattaa asumisaikavaatimuksen asettamista perheenyhdistämistilanteissa kansainvälistä suojelua saaville henkilöille. Kotoutumisen ja Suomeen asettumisen näkökulmasta perheenkokoajan kotoutumisella on olennainen vaikutus myöhemmin maahan saapuvien kotoutumiseen. Perheenkokoaja on asumisaikavaatimuksen jälkeen valmiimpi vastaanottamaan perheen, kun on ensin itse opetellut Suomessa arkielämää sekä suomen kieltä siinä määrin, että esimerkiksi asioinnit viranomaisilla, terveyspalveluissa sekä työelämässä alkavat olla rutiinia. Täten hänelle itselleen on jo muodostunut jonkinasteinen kyky perehdyttää perheenyhdistämisen kautta Suomeen saapuvia perheenjäseniään.

Poliisihallitus pitää hyvänä, että asumisaikavaatimuksesta voidaan poiketa. Lain sanamuoto ”poikkeuksellisen painava syy” tai lapsen etu on onnistunut ja kynnys poikkeamiselle on nostettu riittävän korkeaksi.

Alaikäisyyden määritelmästä

Turvapaikanhakijan henkilöllisyys perustuu monissa tapauksissa pelkääntään henkilön itsensä kertomaan. Perheenyhdistämisen osalta on ensiarvoisen tärkeää, että turvapaikanhakijan oikea henkilöllisyys ja erityisesti hänen ikänsä pystytään selvittämään tarkasti. Poliisihallitus katsoo, että viranomaisilla tulee olla kattavat keinot henkilöllisyyden selvittämiseen. Henkilöllisyyttä saatetaan pyrkiä vääristämään syntymäajan osalta nuoremaksi, koska oikeutus perheenyhdistämiseen on sidottu siihen, että turvapaikkahakemus on jätetty alaikäisenä.

Kansanterveydellinen syy ei enää jatkossa olisi perhesideperustaisen oleskeluluvan epäämisperuste

Poliisihallituksella ei ole lausuttavaa tästä asiakohdasta.

Poliisihallituksen lausunto on kokonaisuudessaan kirjattu poliisin asiahallintajärjestelmään numerolla: POL-2024-134601

Poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

Poliisitarkastaja

Janne Lepsu

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 28.10.2024 klo 12:24. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-
mosta.

Jakelu

Pyynnön mukaisesti vastattu lausuntopalvelu.fi

Tiedoksi

Poliisijohtaja Sanna Heikinheimo
Poliisiylitarkastaja Vesa Pihajoki
Poliisitarkastaja Marjo Tyynelä
pol_vp_poliisihallitus_esikunta
Poliisilakimies Visa Weckström